

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10 "
pe 1/4 an . . . 5 "
pe o lună . . . 2 "

Nr-ii de Duminecă pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefranțate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

ÎN CONTRA USUREI.

Inegalitate a existat de când e lumea. Tot-deauna au trăit oameni săraci, lipsiți pământului, și oameni putrezi de bogății. Din vremile cele mai vechi se ajutau cei lipsiți de bani făcând împrumuturi pe la cei mai cu stare. Și e apoi firesc că în schimbul acestui serviciu, se revanșau dând o parte din câștigul realizat cu banii, sau lucrul împrumutat, — împrumutătorului. Aceasta e originea camelilor.

Cu vremea s'au sistematizat împrumuturile. Erau oameni fără suflet, cari exploatau starea lipsită a celui sărac cerându-i camătă exagerată. Și bietul n'avea ce face, avea nevoie de bani, și trebuia să primească împrumutul și sub aceste condiții grele.

Legislațiunile tuturor țărilor s'au nisuit să pună capăt acestor stări, aducând legi aspre în contra usurei. La noi, articolul de lege VII. din 1877 a fixat maximul cametei la 8%. Dar legea asta era atât de laxă, încât nu era în stare să împiedece nici cât de puțin usura. Deja la 1883, Dieta țării aduse o lege nouă, articolul XXV., prin care usura e decretată de delict, fără să aibă însă rezultatul dorit. Au trecut d'atunci 20 ani și usura a secerat mereu jertfe noi, fără ca legea să fi putut oferi celor apăsați și storși scut. Ținuturi întregi au ajuns la sapă de lemn; oameni cu stare căzuți în mâinile cămătarilor ajungeau muritori de foame. Nu doară că legea nu s'ar fi executat și nu s'ar fi observat cu deplină rigoare, ci pentru-că nu era destul de precisă.

Nu cunoștea decât o singură usură: împrumutul de bani gata pe camătă mai mare decât macsimul admis de lege. S'au intentat în vremea asta multe procese de usură, mulți au fost pedepsiți, dar partea cea mai mare a scăpat nepedepsită, pentru că știuse să eludeze legea.

In sute de chipuri își băteau joc

de paragraful legii, fără ca cineva să-i poată opri. Usurarii încheiau cu cei cari aveau nevoie de bani, contracte de cumpărare sau vânzare. Cineva avea lipsă de bani. Usurarul îi vindea ceva obiecte pe un preț oribil, ear despre prețul lor cerea obligație sau cambiou. Cumpărătorul, firește, având lipsă de bani, trebuia să vândă ce cumpăraseră, și nu-l putea vinde decât pe un preț de jumătate și cumpărătorul era în cele mai multe cazuri tot vnzătorul dela început, s'au unul dintre agenții lui.

Dar asta e numai una dintre nenumeratele feluri de eludare a legii. . . Mai ales acum în vremile din urmă a început să înflorească usura din nou. Comitatele întregi gemeau, prada unor usurari fără milă, de cele mai multe ori — ovrei, căci nimeni ca ovreii nu știe să aște chibbușurile eludărilor, și nici un alt popor n'are conștiință atât de lăcășă, ca acest popor pribeag.

Stările aceste triste l'au înduplecat acum pe ministrul nostru de justiție să înainteze dietei două proiecte de lege îndreptate în contra usurarilor. Legile sunt aspre și ținesc sanarea radicală a stărilor de azi.

Pe când legea dela 1883 vedea în usură numai delict și-l pedepsea cu închisoare până la 6 luni și amendă până la 4000 coroane; — legea cea nouă declară usura de crimă și-o pedepsește cu închisoare până la 2 ani și amendă până la 8000 coroane. Mai este și un alt paragraf, care se ocupă special cu crășmarii și proprietarii de casă de amanetare. Afară de pedepsele de sus, aceștia mai pot fi pedepsiți cu detragerea dreptului d'a și urma meseria.

Al doilea proiect se ocupă cu transcrierea firmei pe numele soției, a copiilor sau a rudeniilor, cum făceau mulți comercianți ajunși în pragul falimentului.

Fie ca nouele proiecte să aibă de urmare scăparea sormanului țeran din mâinile cămătarilor fără număr.

Alegerea dela Dabra, ori mai bine faptul că au intrat acolo în luptă și Românii servă lui „Magyar Szó” drept prilej ca în numărul său de Rusalii să scrie un articol deosebit arătând de primejdie mare este pentru Maghiarism această acțiune națională română

Organul lui Bánffy face apel către toate partidele maghiare să stea umăr la umăr împotriva valorilor ultraiste și-i sfătuiește pe fruntașii unguri să nu lase poporul influențat de naționalistii activiști, ci să caute a-i demasca pe aceștia cum ia demascat și — „Gazeta”.

Contrații nostri brașoveni trebuie ca se vor simți mândri când presa maghiară îi citează drept . . . coade de topor.

Fuzionarea partidelor cehe.

Lidove Noviny din Brün aduce știrea că fuzionarea tuturor partidelor cehe din Reichstrath se va întâmpla cât mai curând. Pertractările în privința asta s'au început deja la anul 1900 Toamna trecută, când ministrul-președinte Körber, amănința să disolve parlamentul, partidele cehe au încheiat un cartel, asigurându și reciproc mandat-le la eventualele olegeri. D'atunci partidele s'au asimilat și mai mult și au ajuns de acord în privința principiilor fuzionării, în înțeleșul cirora disciplina de partid ar avea a se estinde numai asupra chestiilor de tactică, limbă, autonomie și politică. Fuzionarea ar da nouă partid ceh o putere mare politică.

Din Bihor.

— Ședința plenară a Consistoriului gr.-ort. rom. din Oradea-mare. —

După sinodul eparchial din din acest an, la 13/26 Maiu a. c. s'a ținut pentru întâia-oraș ședința Consistorială sub preșiduii P. C. Sale D-lui vicar episcopesc Vasilie Mangra, la care ședința au participat toți asesorii noi, cari cu toată solemnitatea au depus în mâinile P. C. Sale jurământul obicinuit, intrând astfel toți asesorii în funcțiune.

P. C. Sa a deschis ședința consistorială, prima din acest nou ciclu de 3 ani, prin o cuvântare avântată, care a fost viu

aplaudată de cei prezenți. S'au pertractat apoi cu toată demnitatea agendele ce erau la ordinea zilei.

După ședința plenară și a senatelor, P. C. Sa dl vicar episcopesc Vasilie Mangra, cu ospitalitatea și sinceritatea-i cunoscută, a poftit pe toți asesorii la masă, unde cu toții s'au aflat în cea mai veselă dispoziție sufletească. Au participat asesorii: Nic. Zigre, T. Păcala, P. Fășie, Pința, Teoran, Horvath, Dudulescu, Moldovan, Bibescu, Lazar, Balogh, M Popovici, Domocoș, Vas. Papp, Vancea, Ciuhandu, Pinter, Gavrillette, Leucuța, actuarul G. Papp, etc.

Primul toast l-a ținut P. C. Sa dl vicar episcopesc Vasilie Mangra, pentru președintele natural al acestui Consistor, pentru P. S. Sa dl Episcop diecesan Ioan I. Papp.

Al doilea toast l-a rostit secretarul consist. asesorul Nicolae Zigre, care a fost primit cu multă plăcere din partea celor prezenți, deoarece-ce acel toast a fost o adevărată icoană a stării reale. A toastat anume pentru președintele legal al acestui Consistor, accentuând, și mărturisind cu toată sinceritatea, că densusul la alegerea d-lui vicar a fost cu nedumerire față de alegerea P. C. Sale, fiind rău informat, că adevărat P. C. Sa va fi un răsunător, etc., dar după o conclurare de 3 ani s'a convins, și o spune în fața lumii, că foarte plăcut s'a înșelat deoarece-ce P. C. Sa cu toată înțelepciunea, energia, simțul de dreptate conduce afacerile consistorului, luând toate lucrurile de aici un avânt îmbucurător. Face elogii P. C. Sale, elogiul bine meritat.

P. C. Sa îi răspunde, că mulți din toate părțile s'au descărcat asupra sa, dar bine, că îi este liniștită conștiința, că tot-deauna pentru binele comun a lucrat.

Au mai toastat P. Fășie, T. Păcala, Balogh, etc. ear societatea întreagă a rămas împreună până la oarele 5 1/2 când s'a ridicat masa.

Asfel ne-am depărtat toți mângăieți în sufletul nostru, știind, că adevărul tot-deauna trebuie să învingă, ear noi mândri suntem, că avem în fruntea consistoriului un astfel de bărbat vrednic, conștiu de afacerile sale, cum este P. C. Sa dl vicar episcopesc Vasilie Mangra.

Dumnezeu să ne-ajute!

FLORENȚA.

Loggia dei Lanzi.

Fericită țeară, în care iubirea de artă a dat naștere acestei logii! . . . Intr'un colț al pieței Signoriei, unde începe altă galerie vestită, Uffizi, e o clădire de piatră; pe trei arcuri se sprijinește acoperișul lat. Fațada, cu cele trei arcuri înspre pieță, e simplă, dar rar vei găsi ceva să-ți facă impresia unui capod'operă arhitectonică mai clasică. . . Chenarul superior, din piatră, e sculptură pe care ai putea-o asemăna cu dantela fină, atât de perfect e lucrat.

Pe terasa asta sunt așezate opere de artă, statuți cari prețuiesc milioane. Urcl terasa pe treptele de sub arc din mijloc. În stânga și în dreapta sunt câte un leu. Cel din stânga e de Vacca, celalalt, precum și cele șase vestale așezate în fundul terasei, la perete, sunt aduse dela Roma, din Vila Medici, și sunt opere eline din clasicitate.

Răpirea Sabinelor, Hercule și Centaurul, de Gian Bologna, grupa Perseus de Cellini, Răpirea Polyxenei de

Fedi (de marmoră albă) și Iudita (din bronz) de Donatello, fiecare un capo d'operă celebru în lumea întreagă și iubitorii de artă vin de pretutindenii să le admire.

Terasa asta, logie, cum o numesc Italianii, e de altfel opera lui Orcagna, e clădită între anii 1355—1376.

Galeria Uffizi.

Din pieța Signoriei imediat, între Logia Lanzi și Palatul Signoriei, începe Portico degli Uffizi: câte un coridor larg, în stânga și dreapta, cu nenumărate coloane; străbătând pasagiul, ajungem la țermul Arnului.

Printre coloanele multe, în cavități de ale zidului, sunt 28 statuți moderne, între cari Cosimo senior, de L. Magi, Andrea Orcagna, de Bazzanti, Giotto, de G. Duprè, Donatello, de Torrini, Leonardo da Vinci, de Pampaloni, Michelangelo, de Santerelli, Dante, de Demi, Petrarca, de Leonii, Boccaccio, de Fantacchiotti, Machiavelli, de Bartolini, Americo Vespucci, de Grazziani, Galileo, de Costoli, Cellini, de Cambi etc. toate din marmoră albă.

Palatul acesta cu două aripi e zidit de Vasari, între anii 1560—74 și

adăpostește în coridoarele și în cele 24 săli ale sale capo d'opere cari constituiesc cea mai mare comoară nu a Florenței numai, dar a întregii țări.

Despre fiecare vestibul s'ar putea scrie o carte întreagă, atâtea lucruri cuprinde. Mă voiu mărgini să amintesc numai pe cele mai celebre: Venus odihnind, Flora și Țeran tinăr de Tizziano, Cina cea de taină, de Veronese, Nunta din Cana, de Tintoretto, Bătălia D'Yvry (Henrich IV) de Rubens, Susanna, de Guido Reni, Răpirea Sabinelor, de Castelli, Fornarina, Madonna la fântână, de Rafael, Familia sfântă, de Michelangelo, Fecioara rugându-se la picioarele lui Isus și Capul S-tului Ioan, de Corregio, Isus între învățați, de Caravagio. . .

Sunt sute și sute, tot de măestri mari și reprezentând toate școlile, fiecare în sală separată. Se înțelege, cele mai multe sunt dela măestri renașterii italiene.

Numărul statuelor și busturilor este de mai multe sute.

Cea mai celebră este Venus zisă de Medici, una dintre minunile mari ale artei clasice eline; este opera lui

Cleomenes, fiul lui Apolodor din Atena. A fost găsită între ruinele vilei lui Adrian, la Tivoli, aproape de Roma, și la Florența s'a adus sub Cosimo III. În sala optunghiulară, numită Tribuna, — unde-i și Venus — se află: Faunul dansând, care se atribue lui Praxisteleș și a fost restaurată cu multă isteime de Michelanghelo; Apolino și Inelele, toate capo d'opere clasice eline.

În sala Niobe este statuța Niobei, a copiilor săi și a învățorului acestora. . . Șease-sprezece statuți sunt aici (între cari mai multe niobene, femei, Psyche, Iupiter, Neptun și Pompei), toate artă desevărsită; au fost găsite la Roma și au fost cumpărate cu 300 scuzi; la Florența li-a adus Petru Leopold (de Medici).

Sunt apoi săli întregi pline cu diferite lucruri de artă: cutii, pietri gravate și încrustate, inscripții în tot felul de limbi, mese de mosaic etc.

Aici e apoi cea mai bogată colecție de desemnuri originale dela cei mai mari artiști din lume, ș'anume 32.000 bucăți; o parte sunt expuse sub sticlă și pe ziduri. Au fost adunate de Leopold de Medici; în două săli sunt portretele pictorilor celebri,

Porter!

Preț-curent de Rusalii.

Porter!

Din prilejul sărbătorilor de Rusalii, marele magazin alui **Porter Vilmos** contează la o circulație mai mare. Din considerarea asta s'au stabilit prețuri extra-ordinar de avantajoase, iar magazinul s'a provăzută bogat. Asortimentul în ghete se poate numi inecșionabil. Au sosit multe noutăți nu numai de ghete înalte, ci și de jumătate și ghete tăiate. Recomandăm în atenția merelui public românesc mai ales asortimentul de ghete pentru copii, în care se cuprind tot felul de ghete negre și colorate, dela cele mai eține până la cele mai fine.

Afară de ghete

carl — cum am amintit deja mai sus — se află în o bogăție eștracordinară, merită amintire încă următorii articlii:

Parisoluri pentru dame:

Parisol de saten, desenuri frumoșe	1 fl. 20 cr.
Parisol de saten, calitate mai fină	1 „ 50 „
Parisol de semi-mătasă, colorat sau negru	2 „ — „
Parisol de mătasă curată dela	5 fl. până la 12 „ — „

Veritabile mănuși de Praga (din piele), toate culorile 90 cr.

(Mănuși de ață — asortiment bogat).

Bluze pentru dame:

Bluză frumoasă:

din levantină franceză, diferite colori	— fl. 90 cr.
din Piquet, model mai nou	1 „ 50 „
din batist fin francez, frumos colorat	2 „ 75 „
din mătasă fină, taft glacé	6 „ 50 „
din mătasă fină Luizin	8 „ — „

Mare asortiment în Brâne pentru dame:

Brâu elegant de moirée	— fl. 25 cr.
Brâu frumos din panglica moirée sau duchesse	1 „ 50 „
Brâne de tot moderne, fine dela	75 până la 3 „ — „

CORSETURI:

Croitură înaltă, sau scurtă	65 cr. până la — fl. 90 cr.
Cu os veritabil de pește	1 „ 50 „
Calitate de tot fină dela	2 fl. până la 4 „ — „

Afară de aste: corseturi Sada Jaco, Radical, Traviatta și Ilona tot soiul.

Albituri pentru dame:

se află d'asemeni în mare asortiment, și deja pentru bagatele prețuri se pot căpeta lucruri bune și de gust.

Ciorapi pentru bărbați, dame și copii, asortiment eștracordinar de bogat.

Pălării de paie pentru dame, bărbați și copii.	Cămeși pentru turiști au sosit deja cele din urmă noutăți.	Brâne de turșiti 1 cor., calitatea cea mai bună.	Pălării din păr de epure materie veritabilă. O bucată 2.50 fl.
---	---	---	---

ATENȚIE! Haine pentru băieți și copile în toate calitățile și prețurile.

Cămeși și cravate pentru bărbați în calitate binecunoscută.

Spre pildă: Cămașa de tot colorată, cu pept colorat, levantină franceză; bucată 1.50 fl.

Bastoane.	Jocuri de Tenis.	Hoțuțe pentru copii.	Căruțe pentru copii 100—150 bucăți.	Obiecte de lueș Cadouri de prilej.
------------------	------------------	----------------------	--	---------------------------------------

La cumpărări de 10 cor., fotografie gratuită.

Marele

Telefon Nr. 324.

Magazin

PORTER

ARAD, Piața Libertății.

VILMOS.